

Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin kullandıkları bilgi kaynaklarının ve bilgi okuryazarlığı düzeylerinin belirlenmesi

Figen ÇALIŞKAN^a

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada, hemşirelik son sınıf öğrencilerinin kullandıkları bilgi kaynaklarının ve bilgi okuryazarlığı düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Tanımlayıcı olan çalışmaya bir sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünde okuyan 153 son sınıf öğrencisi katıldı. Veriler 13.11.2023-01.12.2023 tarihleri arasında, Bilgi Formu ve Bilgi Okuryazarlığı Ölçeği kullanılarak elde edildi. İstatistiksel analiz için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 22.0 paket programı kullanıldı. **Bulgular:** Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin yaş ortalaması 21.93±1.06 yılıdır. Öğrencilerin %5.9'u bilgi okuryazarlığı, %31.4'ü de bilgi kaynaklarının kullanımı ile ilgili eğitim aldığını belirtti. Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin bilgiye ulaşmak için en fazla yararlandıkları bilgi kaynaklarının internet, ders kitapları, öğretim elemanları olduğu, klinik uygulamalarda kullandıkları öncelikli bilgi kaynaklarının ise internet, hemşireler ve öğretim elemanları olduğu belirlendi. Hemşirelik öğrencilerinin Bilgi Okuryazarlığı Ölçeği toplam puan ortalaması 4.0±0.46 idi. **Sonuç:** Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin bilgiye ulaşmak için en fazla internet, ders kitapları, öğretim elemanlarından, klinik uygulamalarda da internet, hemşireler ve öğretim elemanlarından yararlandıkları belirlendi. Hemşirelik öğrencilerinin bilgi okuryazarlık düzeylerinin yüksek düzeye yakın olduğu saptandı. Bu sonuçlar doğrultusunda; tüm hemşirelik okullarında eğitim müfredatına hemşirelik öğrencilerinin bilgi okuryazarlığı becerilerini geliştirmeye yönelik derslere yer verilmesi, öğrencilerin internetten elde ettikleri bilgileri eleştirel olarak değerlendirebilmesi için eleştirel düşünme becerilerine yönelik derslerde konuların yer alması, hemşirelerin ve öğretim elemanlarının güncel bilgileri takip etmeleri, bilgi okuryazarlığı konusunda etkinliklere katılmaları önerilebilir.

Anahtar kelimeler: Bilgi, bilgiye erişim, hemşirelik öğrencisi

Determination of the information sources used by senior nursing students and their information literacy levels

ABSTRACT

Objective: The aim of this study was to determine the information sources used by nursing students and their information literacy levels. **Methods:** The study was descriptive. A total of 153 nursing students studying in the nursing department of a health sciences faculty participated in this descriptive study. Data were obtained between 13.11.2023-01.12.2023 using the Information Form and Information Literacy Scale. SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 22.0 package program was used for statistical analysis. **Results:** The mean age of senior nursing students was 21.93±1.06 years. 5.9% of the students stated that they received training on information literacy and 31.04% on the use of information resources. It was determined that the information sources that senior nursing students used the most to access information were the internet, textbook, and instructor, and the primary information sources used in clinical practice were the internet, nurses, and instructors. The mean total score the Information Literacy Scale of nursing students was 4.0±0.46. **Conclusion:** It was determined that senior nursing students mostly used the internet, textbooks, and instructors to access information, and they also used the internet, nurses, and instructors in clinical practice. The information literacy levels of nursing students were found to be close to high level. In line with these results, it can be recommended that courses aimed at improving nursing students' information literacy skills should be included in the curriculum of all nursing schools, critical thinking skills should be included in the courses so that students can critically evaluate the information obtained from the internet, nurses and instructors should follow current information and participate in activities on information literacy.

Keywords: Knowledge, access to information, nursing student

Geliş Tarihi: 05.02.2024

Kabul Tarihi: 31.07.2024

^aTrakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Eğitimi Anabilim Dalı, Edirne, Türkiye, e-posta: figencaliskan@trakya.edu.tr ORCID: 0000-0002-5086-3571

Atıf/Citation: Çalışkan F. Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin kullandıkları bilgi kaynaklarının ve bilgi okuryazarlığı düzeylerinin belirlenmesi. Sağlık ve Yaşam Bilimleri Dergisi 2024;6(2):63-69.

GİRİŞ

Teknoloji ve sağlık alanında sürekli yenilik yaşamakta, mevcut olan bilgiler hızla eskiyip yeni bilgiler elde edilmektedir. Bilgilerin hızla değişmesi aynı zamanda hasta bakım uygulamalarında da değişimleri beraberinde getirmektedir. Bu değişime ayak uydurabilmeleri, bilgilerini güncelleyebilmeleri için hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme, bilgi ihtiyacını fark edebilme ve gereksinimi olan bilgiyi arama, elde ettiği bilgiyi değerlendirme ve yeni bilgiler üretme becerilerine sahip olmaları önemli hale gelmektedir.^{1,2}

Bilgi okuryazarlığı kavramı yeni değildir. İlk defa 1974 yılında Zurkowski tarafından “işleriyle ilgili bilgi kaynaklarını kullanabilmek üzere bireylerin eğitilmesi” şeklinde tanımlanmıştır.^{3,4} Daha sonrasında bilgi okuryazarlığı; bireyin bilgiye ne zaman ihtiyaç duyduğunu fark etme, ihtiyaç duyulan bilgiyi bulma, değerlendirme ve etkili bir şekilde kullanma becerisine sahip olma;⁵ bulduğumuz ve kullandığımız her türlü bilgi hakkında eleştirel düşünme ve dengeli yargılarda bulunma yeteneği;⁶ bilgi ihtiyacının farkında olup bilgiyi arama, bilgi kaynaklarına ulaşma, bilgiyi toplama, elde edilen bilgiyi analiz etme, yorumlama ve değerlendirme faaliyetlerini etkili bir şekilde yapma¹ şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanımlardan da anlaşıldığı üzere; bilgi okuryazarlığı, bilginin, öğrenmenin ve bilgiyle işlem yapma becerisinin, ihtiyaç duyulan bilginin belirlenip bilgiye ulaşma, değerlendirme, kullanma ve elde edilen bilgilerle yeni bilgiler üretme gibi becerilerin birleşimini ifade etmektedir.⁷

Bilgi okuryazarlığı yeterliği; bireyin bilgiyi ve bilgi kaynaklarını kullanmadan önce değerlendirme yeteneği,⁸ bilgiyi eleştirel bir şekilde değerlendirip akıllıca kullanma yeteneği⁹ şeklinde belirtilmiştir. Avustralya ve Yeni Zelanda Bilgi Okuryazarlığı Enstitüsü (Australian and New Zealand Institute for Information Literacy, [ANZIIL]) bilgi okuryazarı bireylerin bilgi ihtiyacının farkına vardığını, ihtiyaç duyduğu bilginin kapsamını belirlediğini, bilgiye verimli bir şekilde erişim sağladığını, bilgiyi ve bilgi kaynaklarını eleştirel bir şekilde değerlendirdiğini, elde edilen bilgiyi sınıflandırdığını, sakladığını ve yeni bilgiler oluşturduğunu, seçtiği bilgileri kendi bilgi tabanına dahil ettiğini, öğrenmek, yeni bilgiler oluşturmak, problemleri çözmek ve karar vermek için bilgileri etkili bir şekilde kullandığını, bilgilerin kullanımındaki ekonomik, yasal, sosyal, politik ve kültürel konuları anladığını, bilgiye etik ve yasal olarak ulaştığını ve kullandığını, yaşam boyu öğrenme becerisine sahip olduğunu belirtmiştir.⁹

Klinik uygulamalarda hemşirelerin karşılaştıkları sorunların çözümünde, karar alma sürecinde bilimsel kanıtlara ihtiyaçları vardır. Bu nedenle hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamalarında gereksinimi olan doğru kanıtın ulaşması ve kullanması

açısından bilgi okuryazarlığı yeterliğine sahip olmaları hayati öneme sahiptir.^{10,11} Ayrıca hemşirelik öğrencilerinin bazıları mezun olduktan sonra işe başladığında uyum sağlamakta zorlanmaktadır.¹² Bu nedenle hemşirelik eğitimi içerisinde bilgi okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesi hem mesleğe uyum sağlamalarına yardımcı olmakta hem de uygulamalarında doğru bilgiyi kullanarak hatalı uygulama yapma riskini azaltmaktadır.¹³

Bilgi okuryazarlığı, teknolojiye gelişmeler ve bilgi kaynaklarındaki artış nedeniyle uğraş alanı insan olan hemşireler için günümüzde önemi giderek artmaktadır. Hemşirelerin doğru klinik karar almaları, karşılaştıkları problemleri çözebilmeleri ve kaliteli hemşirelik uygulamaları yapabilmeleri için mevcut bilgilerini sürekli güncellemeleri ve araştırma yapabilmeleri için bilimsel bilgiye ulaşmaları gerekmektedir. Hemşirelerin gereksinimi olan bilgiye ulaşmak için doğru bilgi kaynağını kullanmaları önemlidir. Hemşirelerin elde ettikleri bilgileri değerlendirip kullanabilmeleri ve bugünün hemşirelik öğrencileri geleceğin hemşireleri olduğundan, hemşirelik eğitiminde hemşirelik öğrencilerine bilgi okuryazarlığı becerilerine sahip olarak mezun olmaları büyük bir gereksinimdir.^{14,15}

Zaman içerisinde yaşanan teknolojik gelişmeler ve yenilikler, bilginin ve bilgi kaynaklarının değişmesi, hemşirelik eğitiminde kullanılan eğitim materyalleri ve yöntemindeki değişimler gibi birçok etmen hemşirelik öğrencilerinin yararlandıkları bilgi kaynaklarının ve bilgi okuryazarlığı düzeylerinin belirlenmesini önemli hale getirmiştir. Bu nedenle bu çalışma hemşirelik son sınıf öğrencilerinin kullandıkları bilgi kaynaklarının ve bilgi okuryazarlığı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı

Araştırmada, hemşirelik son sınıf öğrencilerinin kullandıkları bilgi kaynaklarının ve bilgi okuryazarlığı düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

1. Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin kullandıkları bilgi kaynakları nelerdir?
2. Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin bilgi okuryazarlığı düzeyleri nedir?

Araştırmanın Tasarımı

Bu araştırma tanımlayıcı bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini bir sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümü son sınıf öğrencilerinin tamamı (167 öğrenci) oluşturdu. Çalışmada örneklem seçimine gidilmemiş olup evrenin tamamının çalışmaya katılması hedeflendi. Araştırmaya dahil etme kriterleri; araştırmaya katılmaya gönüllü olma, hemşirelik

bölümü son sınıf öğrencisi değildir. Araştırmaya katılmak istemeyen ve son sınıf öğrencisi olmayan hemşirelik öğrencileri çalışmaya dahil edilmemiştir. Tüm hemşirelik son sınıf öğrencilerine araştırmanın amacı açıklandı ve araştırmaya katılmayı kabul eden edip etmedikleri araştırmacılar tarafından soruldu. Ancak 153 hemşirelik son sınıf öğrencisi araştırmaya katılmayı kabul etti. Böylece evrenin %92'sine ulaşıldı.

Veri Toplama

Araştırma verilerinin toplanmasında; Bilgi Formu ve Bilgi Okuryazarlığı Ölçeği'nden yararlanılmıştır.

Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından literatürden yararlanılarak geliştirildi. Formda katılımcıların yaş, cinsiyet, yararlandığı bilgi kaynakları, bilgi okuryazarlığı eğitimi alma durumu vb. tanıtıcı özelliklerine ilişkin bilgilerini sorgulayan 11 adet soru yer almaktadır.^{1,2,16}

Bilgi Okuryazarlığı Ölçeği: Ölçek bilgi edinme, bilgiyi yapılandırma yaklaşımlarını değerlendirmek amacıyla Adıgüzel¹⁷ tarafından geliştirilmiştir. 5'li Likert tipinde olan ölçek 29 madde ve "Bilgi İhtiyacını Tanımlama", "Bilgiye Erişme", "Bilgiyi Kullanma" ve "Bilgiyi Kullanmada Etik ve Yasal Düzenlemeler" olmak üzere 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Ölçek maddeleri; "hiçbir zaman: 1, ara sıra: 2, bazen: 3, çoğu zaman: 4, her zaman: 5" şeklinde puanlanmaktadır. Bu durumda ölçekten alınabilecek en yüksek puan 145 olurken, alınabilecek en düşük puan ise 29'dur. Ölçekten alınan yüksek puan, bilgi okuryazarlığının yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach's alfa değeri 0.928 olarak belirlenmiştir.¹⁷ Bu çalışmada ölçeğin Cronbach's alfa değeri 0.936 olarak saptandı.

Veriler, çalışmaya katılmaya gönüllü olan hemşirelik öğrencilerinden 13.11.2023 ile 01.12.2023 tarihleri arasında, araştırmacı tarafından yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Hemşirelik öğrencilerine veri toplama formlarındaki her maddenin karşısındaki ifadelerden kendilerine en uygun olan maddeleri işaretlemeleri, formun eksiksiz olarak doldurulmasının önemli olduğu belirtilmiştir. Veri toplama aşamasında araştırmacı tarafından veri toplama formlarının eksiksiz olup olmadığı kontrol edilmiş ve böylece tüm formların eksiksiz olarak doldurulması, kişi kayıplarının yaşanmaması sağlanmıştır. Verilerin toplanması sırasında zaman sınırlaması konulmamış, formların doldurulması ortalama 15 dakika sürmüştür.

İstatistiksel Analiz

Araştırma verilerinin istatistiksel analizleri için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 22.0 paket programı kullanıldı. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma,

minimum, maksimum) istatistiksel yöntemler kullanıldı. Verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için Kolmogorov-Smirnov testi yapılmış olup, analiz sonucunda çalışmada verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir ($p=0.200$). İstatistiksel anlamlılık $p<0.05$ olarak kabul edildi.¹⁸

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmanın bir sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümü son sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilmiş olması bulguların genellenebilirliğini kısıtlamaktadır. Ayrıca verilerin özbildirime dayalı olarak toplanması da bir sınırlılık olarak ele alınabilir.

BULGULAR

Çalışma % 80.4'ü ($n= 123$) kadın, % 19.6'sı ($n= 30$) erkek olmak üzere toplam 153 hemşirelik öğrencisi ile gerçekleştirildi. Çalışmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin yaşları 20 ile 26 arasında değişmekte olup, ortalama 21.93 ± 1.06 yaş olarak saptandı. Araştırmaya katılan hemşirelik son sınıf öğrencilerinin %26.08'i ($n= 41$) akademik not ortalamalarını iyi, %68.6'sı ($n= 105$) orta ve %4.6'sı ($n= 7$) kötü olarak belirtmiştir. Öğrencilerin %58.2'si ($n= 89$) lisansüstü eğitim almayı düşünürken %41.8'i ($n= 64$) lisansüstü eğitim almayı düşünmemektedir. Öğrencilerin %5.9'u ($n= 9$) bilgi okuryazarlığı eğitimi aldığı, %31.4'ü ($n= 48$) de bilgi kaynaklarının kullanımı ile ilgili eğitim aldığı belirtti. Öğrencilerin bilgiye ulaşma durumları ve yararlandıkları bilgi kaynakları ile ilgili bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1'de görüldüğü üzere araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin %3.3'ünün ($n= 5$) ihtiyacı olan bilgiye ulaşmada sorun yaşadığı, % 62.7'sinin ($n=96$) bazen sorun yaşadığı, % 34,0'ünün ($n= 52$) ise sorun yaşamadığı belirlendi. Bilgiye ulaşmada sorun yaşayan öğrencilerin yaşadıkları en fazla sorun olarak %20.3'ü ($n= 31$) "bilgiyi nerede ve nasıl arayacağını bilmeme", %15'i ($n= 23$) "hangi bilgi kaynağını kullanacağını bilmeme" ve %8.5'i ($n= 13$) "bilgiyi aramayı istememe" olarak belirtmiştir. Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin en fazla %96.1'i bilgiye ulaşmak için internette, %71.9'u ders kitaplarından, % 44.4'ü öğretim elemanlarından yararlandığını belirtti. Klinik uygulamalarda ise en fazla kullandıkları öncelikli bilgi kaynakları olarak öğrencilerin %89.5'i internet, %85.6'sı hemşireler, %72.5'i öğretim elemanları cevabını verdi (Tablo 1).

Araştırmaya katılan hemşirelik son sınıf öğrencilerinin Bilgi Okuryazarlığı Ölçeği "Bilgi İhtiyacını Tanımlama" alt boyutu ortalama 3.93 ± 0.52 puan; "Bilgiye Erişme" alt boyutu ortalama puan 4.0 ± 0.48 ; "Bilgiyi Kullanma" alt boyutu ortalama 4.02 ± 0.54 puan; "Bilgiyi Kullanmada Etik ve Yasal Düzenlemeler" alt boyutu ortalama puan 4.09 ± 0.58 'dir. Bilgi Okuryazarlığı Ölçeği alt

boyutlarından aldıkları toplam ortalama puan 4.0 ± 0.46 'dır (Tablo 2).

Tablo 1. Katılımcıların bilgiye ulaşma durumları ve yararlandıkları bilgi kaynakları ile ilgili bulgular (N= 153)

		n	%
İhtiyacı olan bilgiye ulaşmada sorun yaşama	Evet	5	3.3
	Hayır	52	34.0
	Bazen	96	62.7
İhtiyacı olan bilgiye ulaşmada sorun yaşamanın nedeni*	Bilgiyi nerede ve nasıl arayacağını bilmeme	31	20.3
	Hangi bilgi kaynağını kullanacağını bilmeme	23	15.0
	Bilgiyi aramayı istememe	13	8.5
	Bilgiyi aramaya zamanı olmama	9	5.9
	Bilgiyi aramak için bilgisayarının olmaması	5	3.3
	Bazı konularda istediği kadar bilgiyi bulamama	1	0.7
Bilgiye ulaşmak için yararlanan bilgi kaynakları*	İnternet	147	96.1
	Ders kitapları	110	71.9
	Öğretim elemanları	68	44.4
	Kütüphane	63	41.2
	Sürekli mesleki yayınlar (bilimsel dergiler)	59	38.6
	Diğer öğrenci arkadaşlar	53	34.6
Klinik uygulamalarda kullandıkları öncelikli bilgi kaynakları*	İnternet	137	89.5
	Hemşireler	131	85.6
	Öğretim elemanları	111	72.5
	Ders kitapları	101	66.0
	Diğer öğrenci arkadaşlar	64	41.8
	Sürekli mesleki yayınlar (bilimsel dergiler)	44	28.8
	Kütüphane	21	13.7
Deneme yoluyla	16	10.5	

*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

Tablo 2. Bilgi Okuryazarlığı Ölçeği alt boyut ve toplam puan ortalama değerleri

Bilgi Okuryazarlığı Ölçeği	Soru Sayısı	Ort±Ss	Min-Maks
Bilgi İhtiyacını Tanımlama	8	3.93±0.52	2.63-5
Bilgiye Erişme	11	4.0±0.48	2.73-5
Bilgiyi Kullanma	5	4.02±0.54	2.6-5
Bilgiyi Kullanmada Etik ve Yasal Düzenlemeler	5	4.09±0.58	2.6-5
Toplam puan	29	4.0±0.46	2.93-5

BOÖ: Bilgi Okuryazarlığı Ölçeği, Min: Minimum, Maks: Maksimum, Ort: Ortalama, Ss: Standart Sapma

TARTIŞMA

Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin kullandıkları bilgi kaynaklarının ve bilgi okuryazarlığı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmada hemşirelik öğrencilerinin büyük çoğunluğunun bilgi okuryazarlığı ve öğrencilerin üçte birinin de bilgi kaynaklarının kullanımı ile ilgili eğitim almadıkları belirlendi. Hemşirelik öğrencilerinin hem hemşirelik eğitimleri süresince hem de mezun olup hemşirelik mesleki uygulamalarını yerine getirirken doğru bilgi kaynağından doğru bilgiyi elde etmeleri. Bilgi okuryazarlığı becerilerine sahip olmaları gerekmektedir.¹⁰ Buna karşılık bu sonuç doğrultusunda hemşirelik eğitim müfredatında bilgi okuryazarlığına yönelik ders yer almadığı ve bu nedenle hemşirelik öğrencilerinin bilgi okuryazarlığı konusunda eğitime gereksinimleri olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin yarısından fazlasının ihtiyacı olan bilgiye ulaşmada bazen sorun yaşadığı ve yaşadıkları en fazla sorunun bilgiyi nerede ve nasıl arayacağını bilmeme olduğu saptandı. Yıldız İlman ve arkadaşlarının²

çalışmasında ise “bilgi kaynaklarına ulaşmada yetersiz eğitim ve isteksizlik” olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar hemşirelik öğrencilerinin bilgiye ulaşma ve bilgi kaynakları konusunda eğitime gereksinimleri olduğunu düşündürmüştür.

Araştırmaya katılan hemşirelik son sınıf öğrencilerinin bilgiye ulaşmak için en fazla internetten, ders kitaplarından ve öğretim elemanlarından yararlandıkları belirlendi. Bilgi eğitim ortamının hayati ve vazgeçilmez bir bileşenidir. Bilgiyi hem öğretim elemanları hem de hemşirelik öğrencileri eğitim sürecinde aktif bir şekilde kullanmaktadırlar.¹⁹ Hemşirelik öğrencilerinin bilgiye ulaşmak için yararlandıkları bilgi kaynaklarını belirlemeye yönelik yapılmış olan çalışmalara bakıldığında; Özen ve arkadaşlarının¹ çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin bilgi kaynağı olarak en fazla “internet, kütüphane ve öğretim elemanından” yararlandıkları; Ertürk Yavuz ve Köseoğlu'nun¹⁶ çalışmasında ise bilgi kaynağı olarak “powerpoint sunularından, elektronik/basılı dergilerden ve kitaplardan” yararlandıkları belirlenmiştir. Günümüzde internet yaşamın her

alanında yoğun bir şekilde kullanıldığından ve internet ile bilgiye ulaşmak kolay olduğundan çalışmadan elde edilen bu bulgu hemşirelik öğrencilerinin de bilgiye ulaşmak için en fazla internetten yararlandıkları göstermiştir. Öğrencilerin internet kullanımlarının fazla olması nedeniyle hemşirelik eğitiminde internetten daha fazla yararlanılabilir.

Araştırmaya katılan hemşirelik son sınıf öğrencilerinin klinik uygulamalarda kullandıkları öncelikli bilgi kaynaklarının internet, hemşireler ve öğretim elemanlarıdır. Yıldız İlman ve arkadaşlarının² çalışmasında hemşirelik son sınıf öğrencilerinin klinik uygulamalarda kullandıkları bilgi kaynaklarının “ders kitapları/kaynakları, internet-elektronik kaynaklar ve akranlar” olduğu, Özkul ve Kaya’nın²⁰ çalışmasında “okul kütüphanesi, websiteleri ve ders kitapları”, Wahoush ve Banfield²¹ çalışmasında da elektronik kaynaklar, basılı kaynaklar ve hemşireler ve diğer sağlık ekibi üyeleri olduğu belirlenmiştir. Hemşirelerin uygulamalarında en fazla yararlandıkları bilgi kaynaklarını belirlemeye yönelik yapılmış çalışmalarda da Çalışkan ve Kaya²² “hemşirelik okulunda öğrendikleri bilgileri, hizmet içi eğitim programlarını”, Fossum ve arkadaşları²³ “hemşireleri ve bilgisayar” bilgi kaynağı olarak kullandıkları belirlenmiştir. Bu çalışmada belirlenen hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamada kullandıkları öncelikli bilgi kaynaklarının gerek hemşirelik öğrencileri gerekse klinikte çalışan hemşirelerle yapılmış çalışma bulgularıyla benzerlik olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar doğrultusunda internetin öncelikli olarak kullanılması nedeniyle internetten elde edilen bilgilerin eleştirel olarak değerlendirilmesi, öncelikli kaynak olarak kullanılması nedeniyle hemşirelerin ve öğretim elemanlarının güncel bilgileri takip etmeleri, okuyazar birey olmalarının zorunlu olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin aldıkları bilgi ihtiyacını tanımlama alt boyutu puan ortalamasına göre “bazen” düzeyinde cevap verildiği görülmüştür. Buna karşılık Li ve arkadaşlarının çalışmasında ise bilgiyi fark etme boyutunun daha yüksek olduğu saptanmıştır.²⁴ Bu araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin ihtiyacı olan bilgiyi belirleme, bilgiye ulaşmak için yararlanabileceği kaynaklarını belirleme, ihtiyacı olan bilginin kapsamını belirleme düzeylerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda hemşirelik öğrencilerinin bilgi ihtiyaçlarını belirlemeleri konusunda eğitim gereksinimleri olduğu ve hemşirelik eğitimleri boyunca bu konuya yer verilmesi önerilebilir.

Araştırmaya katılan hemşirelik son sınıf öğrencilerinin aldıkları bilgiye erişme alt boyutu puan ortalamasına göre “çoğu zaman” düzeyinde cevap verildiği görülmüştür. Bu doğrultuda araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin bilgi kaynaklarına ulaşip inceleme, bilgi kaynaklarını ve bilgileri eleştirel olarak

değerlendirme bilgi ve becerilerinin yüksek düzeye yakın olduğu söylenebilir. Buna karşılık Arslan ve Çelen’in²⁵, Yılmaz İlman ve arkadaşlarının² ve Ertürk Yavuz ve Köseoğlu’nun¹⁶ çalışmasında bilgiye ulaşma düzeylerinin yeterli olmadığı belirtilmiştir. Konu ile ilgili yapılmış bu çalışmalarda farklı sonuçlar elde edilmesinin nedeninin örneklem grubunun her sınıfta okuyan hemşirelik öğrencilerinin oluşturması, bizim çalışmamızda ise sadece son sınıfta okuyan öğrencilerin yer alması düşünülmüştür.

Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin aldıkları bilgiyi kullanma alt boyutu puan ortalamasına göre “çoğu zaman” düzeyinde cevap verildiği görülmüştür. Becel ve Kaplan Alptekin’in²⁶, Öztürk ve arkadaşlarının²⁷ öğretmenlerle yapmış oldukları çalışmalarda da öğretmenlerin bilgiyi kullanma düzeylerinin yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Bu bulgu araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin bilgiyi kullanma düzeylerinin, elde ettiği bilgileri düzenleyebilme, yeni bilgileri önceki bilgilerle karşılaştırabilme, bilgileri yorumlayabilme, elde ettiği bilgilerden yeni bilgiler üretebilme becerilerinin yüksek düzeye yakın olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan hemşirelik son sınıf öğrencilerinin aldıkları bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeler alt boyutu puan ortalamasına göre “çoğu zaman” düzeyinde cevap verildiği görülmüştür. Becel ve Kaplan Alptekin’in²⁶, Öztürk ve arkadaşlarının²⁷ çalışmalarda da öğretmenlerin “bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeler” ile ilgili bilgi okuryazarlık algılarının yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Bu doğrultuda araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin elde ettikleri bilgiyi kullanırken etik değerlere ve yasal düzenlemelere dikkat ettikleri söylenebilir.

Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin araştırmada aldıkları ölçek toplam puan ortalamalarına göre “çoğu zaman” düzeyinde cevap verildiği görülmüştür. Bu doğrultuda araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin yüksek düzeye yakın bilgi okuryazarlıklarının olduğu söylenebilir. Hemşirelik öğrencilerinin bilgi okuryazarlık düzeyleri ile ilgili yapılmış çalışmalara bakıldığında; Li ve arkadaşlarının²⁴ ve Özen ve arkadaşlarının¹ çalışmasına göre hemşirelik öğrencilerinin bilgi okuryazarlık düzeylerinin ortalamasının üzerinde, Allari ve arkadaşlarının²⁸ çalışmasında orta düzeyde, Akduran ve Cinar’ın²⁹ çalışmasında ise ortalamasının altında olduğu belirlenmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin bilgi okuryazarlığı düzeylerini belirlemeye yönelik yapılmış çalışmalarda hemşirelik öğrencilerinin bilgi okuryazarlığı düzeylerinin birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Bu farklılığın hemşirelik okullarındaki müfredat programlarında öğrencilerin bilgi okuryazarlık becerilerini geliştirmeye yönelik konuların yer alması konusundaki farklılıklardan kaynaklandığı düşünülmüştür.

SONUÇ

Çalışmada elde edilen sonuçlara göre; hemşirelik öğrencilerinin büyük çoğunluğunun bilgi kaynaklarını kullanma ve bilgi okuryazarlığı konusunda eğitim almadığı, gereksinimi olan bilgilere ulaşmak için bilgi kaynağı olarak internetten, ders kitaplarından ve öğretim elemanlarından, klinik uygulamalarında da öncelikli bilgi kaynaklarının internet, hemşireler ve öğretim elemanları olduğu görüldü. Hemşirelik öğrencilerinin bilgi okuryazarlık düzeylerinin yüksek düzeye yakın olduğu saptandı. Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin bilgi okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiş olsa da öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda bilgi kaynaklarının kullanımı ile ilgili eğitime gereksinimleri olduğu saptanmıştır. Bu doğrultuda; hemşirelik eğitim müfredatına hemşirelik öğrencilerinin bilgi okuryazarlığı becerilerini geliştirmeye yönelik derslere yer verilmesi yararlı olabilir. Öğrencilerin interneti öncelikli bilgi kaynağı olarak kullanması nedeniyle internetten elde edilen bilgileri eleştirel olarak değerlendirilmesi için derslerde eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik konulara yer verilmesi, yine hemşirelerin ve öğretim elemanlarının öncelikli kaynak olarak kullanılması nedeniyle hemşirelerin ve öğretim elemanlarının güncel bilgileri takip etmeleri, bilgi okuryazarlığı konusunda etkinliklere katılmaları önerilebilir.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmaya başlamadan önce Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (TÜTF-BAEK 2023/402, Tarih: 23.10.2023) onam, çalışmanın yapılacağı kurumdan kurum, ölçeklerin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını yapan yazardan ölçek kullanım izinleri alındı. Çalışmaya katılım gönüllük esasına dayalı olup, tüm katılımcılardan hem sözlü hem de yazılı bilgilendirilmiş onam alındı.

Yazar Katkıları

Çalışma fikri/tasarımı: FÇ

Veri toplama: FÇ

Veri analizi ve yorumlama: FÇ

Literatür tarama: FÇ

Eleştirel inceleme: FÇ

Son onay ve sorumluluk: FÇ

Çıkar çatışması: Yazarlar çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar finansal destek beyan etmemiştir.

KAYNAKÇA

- Özen N, Özkaptan BB, Akyar İ, Terzioğlu F. Hemşirelik öğrencilerinde bilgi okuryazarlığı ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*. 2020;17(2):120-7. <http://doi.org/10.5222/HEAD.2020.66742>
- Yıldız İlman A, Eşer İ, Aktan GG. Hemşirelik öğrencilerinin kullandıkları bilgi kaynaklarının incelenmesi. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*. 2020;3(1):19-24.
- Kakırman Yıldız A. Üniversite öğrencilerinin bilgi okuryazarlığı becerisinin gelişiminde araştırma metodları dersinin rolü. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*. 2016;1(2):154-69. <http://doi.org/10.21733/ibad.52>
- Polat C. Bilgi çağında üniversite eğitimi için bir açılım: Bilgi okuryazarlığı eğitimi. *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*. 2006;12(30):249-66.
- The American Library Association (ALA). Presidential committee on information literacy: Final Report. January 10, 1989. <https://www.ala.org/acrl/publications/whitepapers/presidential>. Accessed January 18, 2024.
- CILIP The Library and Information Association. 2018. <https://www.cilip.org.uk/news/421972/What-is-information-literacy.htm>. Accessed January 18, 2024.
- Ahmad F, Widén G, Huvila I. The impact of workplace information literacy on organizational innovation: An empirical study. *International Journal of Information Management*. 2020;51:1-12. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2019.102041>
- Anunobi C, Udem OK. Information literacy competencies of library and information science postgraduate students in South East Nigeria Universities: A focus on the knowledge and skill level. *Information and Knowledge Management*. 2015; 5(2): 20-30.
- ANZIIL. Australian and New Zealand information literacy framework: Principle, standards and practice. 2nd ed. Adelaide: Australian and New Zealand Institute for Information Literacy and Council of Australian University Libraries, 2004. <https://adbu.fr/wp-content/uploads/2013/02/Infolit-2nd-edition.pdf> Accessed January 22, 2024.
- Shamsaee M, Shahrabaki PM, Ahmadian L, Farokhzadian J, Fatehi F. Assessing the effect of virtual education on information literacy competency for evidence-based practice among the undergraduate nursing students. *BMC Medical Informatics and Decision Making*. 2021;21(48):1-11. <https://doi.org/10.1186/s12911-021-01418-9>
- Vasuki R. The importance and impact of nursing informatics competencies for baccalaureate nursing students and registered nurses. *IOSR Journal of Nursing and Health Science*. 2016;5(1):20-5.
- Theisen JL, Sandau KE. Competency of new graduate nurses: A review of their weaknesses and strategies for success. *The Journal of Continuing Education in Nursing*. 2013;44(9):406-14. <https://doi.org/10.3928/00220124-20130617-38>

13. Purnell M, Royal B, Warton L. Supporting the development of information literacy skills and knowledge in undergraduate nursing students: An integrative review. *Nurse Education Today*. 2020; 95:104585. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2020.104585>
14. Campos-Asensio C. Search for information in nursing. Sources and resources. *Enfermeria Intensiva*. 2018;29(3):138-42. <https://doi.org/10.1016/j.enfi.2018.04.003>.
15. Ozden G, Cevik S, Gul E, Citlik Saritas S. The information literacy levels of nursing students who take the course on information techniques. *Annals of Medical Research*. 2020;27(3):846-51. <https://doi.org/10.5455/annalsmedres.2019.10.654>
16. Ertürk Yavuz M, Köseoğlu Ş. Hemşirelik öğrencilerinin bilimsel bilgi kullanım durumlarının belirlenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*. 2022;12(1):180-6. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.1005944>
17. Adıgüzel A. Bilgi Okuryazarlığı Ölçeğinin geliştirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2011;12:15-28.
18. Özdamar K. SPSS ile Biyoistatistik. 9. Baskı. Ankara: Pelikan Tıp ve Teknik Tic. Ltd. Şti; 2013.
19. Chinchpure S, Tr A, Raju A, Kr A, Ar A. Barate AT. Utilization of the library and internet as a source of scientific information by the nursing students. *Biomedical Journal of Scientific & Technical Research*. 2018;2(4):2774-84. <https://doi.org/10.26717/BJSTR.2018.02.000792>
20. Özkul H, Kaya H. The views of nursing students about their own information literacy. *The New Educational Review*. 2009;19(3-4):45-57.
21. Wahoush O, Banfield L. Information literacy during entry to practice: Information-seeking behaviors in student nurses and recent nurse graduates. *Nurse Education Today*. 2014;34(2): 208-13. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2013.04.009>
22. Çalışkan F, Kaya H. Preferred information sources for clinical practice by nurses. *Journal of Human Sciences*. 2016;13(2):3619-28. <https://doi.org/10.14687/jhs.v13i2.3853>
23. Fossum M, Opsal A, Ehrenberg A. Nurses' sources of information to inform clinical practice: An integrative review to guide evidence-based practice. *Worldviews on Evidence-Based Nursing*. 2022;19:372-9. <https://doi.org/10.1111/wvn.12569>
24. Li X, Zhang JY, Zheng YX, Wang YX, Hao WN. Factors associated with information literacy of nursing undergraduates in China. *BMC Nursing*. 2022;21(81):1-6. <https://doi.org/10.1186/s12912-022-00855-9>
25. Arslan FT, Çelebi R. Hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*. 2018;27(2):99-106.
26. Becel A, Kaplan Alptekin T. Türkçe öğretmeni adaylarının bilgi okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi: Kilis 7 Aralık Üniversitesi örneği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*. 2021;10(4):1493-506.
27. Öztürk M, Mert OS, Gündoğmuş R, Timuralp T, Yetişgin M, Sülun M. Öğretmenlerin bilgi okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies*. 2023;9(26):35-46.
28. Allari RS, Hamdan K, Albqoor MA, Shaheen A. Information literacy: Assessment of undergraduate and graduate nursing students. *Reference Services Review*. 2022;50(2):211-21. <https://doi.org/10.1108/RSR-09-2021-0052>
29. Akduran F, Cınar N. The relations among the emotional intelligence levels, the ways of coping with stress and the informational literacy of the health college nursing students. *Journal of Human Rhythm*. 2019;5(1):1-12.